

Сравнително изследване на робастни системи за управление на манипулатор с еластично звено

Георги Георгиев

Comparative study of robust control systems for a flexible-link manipulator: A comparative analysis of robust control systems for tip-position control problem of a single-link flexible manipulator moving in the horizontal plane is presented. Two types systems, using piezo-actuator with μ -controllers, synthesized with and without consideration of the uncertainty of the payload mass are compared. Also management systems with a single-link flexible manipulator with and without piezo-actuator are compared.

Key Words: Flexible-Link Manipulator, Piezoelectric Actuator, Robust Control, μ -controller.

ВЪВЕДЕНИЕ

Манипулаторите с олекотена конструкция притежават редица предимства пред традиционните масивни манипулатори. При извършване на бързи движения обаче повишената гъвкавост на звената е причина за поява на нежелани механични трептения. Това налага при синтеза на системата за управление да се отчита влиянието на еластичността. Динамичните модели на манипулаторите с еластично звено се характеризират с наличие на слабо демпферирани собствени честоти, неминимално-фазовост и неопределеност в параметрите. Тези особености на моделите съществено затрудняват потискането на механичните трептения при бързи движения на манипулаторите. За по-добро потискане на механичните трептения на еластичното звено може да се използва пиезо-актуатор, закрепен върху звеното [1, 3, 6, 7, 9].

Поради силното влияние на неопределеността в параметрите на модела върху устойчивостта и качеството на затворената система, за синтеза на регулатори на манипулатори с еластично звено е подходящо да се използва μ -синтез [2, 3] при параметрична неопределеност на модела на манипулатора [1] с помощта на MATLAB функцията `dksyn` от Robust Control Toolbox [5]. При синтез на μ -регулатор на манипулатор с еластично звено е желателно в модела на манипулатора да се отчита както неопределеността в коефициента на триене в задвижването и относителните коефициенти на демпфиране на еластичното звено, така и неопределеността в масата на товара. Тази неопределеност е подходящо да се отчита чрез въвеждане на входна мултипликативна неопределеност, както при използване [3], така и без използване на пиезо-актуатор [2].

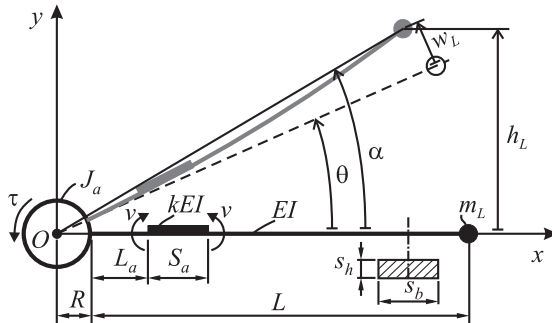
В зависимост от използваните сензори методите за управление на манипулатори с еластично звено се разделят на две групи: съсредоточено управление и разсредоточено управление [2].

Интерес представлява сравнението на качеството на затворените системи за управление на позиционирането на манипулатор с еластично звено при използване на различни μ -регулатори, а също и сравняване със системи за управление при използване на конвенционални регулатори. В [4, 8] е представено сравнение на система за управление с μ -регулатор от съсредоточен тип с две степени на свобода със система, използваща ПД регулатор също с две степени на свобода.

В настоящата статия е представено сравнение на системи за управление на позиционирането на движещ се в хоризонтална равнина манипулатор с еластично звено. Сравнени са системи, използващи пиезо-актуатор с μ -регулатори от разсредоточен тип с две степени на свобода, синтезирани със и без отчитане на неопределеността в масата на товара. Освен това са сравнени и системи за управление на манипулатор с еластично звено с μ -регулатори от разсредоточен тип с две степени на свобода със и без използване на пиезо-актуатор.

ОПИСАНИЕ НА МАНИПУЛАТОРА

На фиг. 1 схематично е представен манипулатор с еластично звено и пиезо-актуатор, който се завърта в хоризонталната равнина xOy около ос в точката O .

Фиг. 1. Схема на манипулатор с еластично звено и пиезо-актуатор

Въртящият момент и масовият инерционен момент на задвижващото устройство, приведени към оста O , са съответно τ и J_a . Манипулаторът се разглежда като механична система, съставена от идеално твърдо тяло с радиус R и еластично звено. Еластичното звено представлява тънък праволинеен хомогенен прът с постоянно правоъгълно напречно сечение, имащо размери s_b и s_h (s_h е в равнината на движение), дължина L , плътност ρ , модул на еластичност на материала E , инерционен момент на напречното сечение $I = s_b s_h^3 / 12$ и коравина на огъване EI . Позицията на пиезо-актуатора върху еластичното звено и неговата дължина са съответно L_a и S_a . Коравината на огъване на еластичното звено на участъка, където е поставен пиезо-актуаторът, е kEI , $k > 1$. Под въздействие на подадено към пиезо-актуатора управляващо напрежение той се деформира и поражда двойка огъващи моменти v , пропорционални на напрежението и противопоставящи се на деформациите на звеното. Полезният товар, хващачът и модулът за локалните движения се моделират като материална точка с маса m_L . Положението на оста на недеформираното звено на манипулатора в координатната система xOy се определя от ставния ъгъл θ . Приема се, че еластичните отклонения на отделните точки от звеното са перпендикулярни на тази ос, лежат в хоризонталната равнина и са малки в сравнение с L . Еластичното отклонение на товара (свободния край на манипулатора) е означено с w_L , а положението на товара се определя от ъгъла α .

Числените стойности на параметрите на манипулатора са: $R = 0.04$ m, $L = 1$ m, $s_b = 0.05$ m, $s_h = 0.0032$ m, $\rho = 2700$ kg/m³, $E = 6.9 \times 10^{10}$ N/m², $I = 1.37 \times 10^{-10}$ m⁴, $J_a = 0.1$ kgm², $L_a = 0.005 \times L$, $S_a = 0.05$ m и $k = 1.05$.

Уравненията, описващи динамиката на манипулатора, са получени с използване на метода на крайните елементи [1]:

$$\ddot{q}_i + 2\xi_i \omega_i \dot{q}_i + \omega_i^2 q_i = b_{a_i} \tau + b_{s_i} v, \quad i = 1, 2, \dots, m, \quad (1)$$

където q_i са модални координати, ξ_i – относителни коефициенти на демпфиране на еластичното звено, а ω_i са собствените честоти на манипулатора. Величините θ , α и w_L се определят чрез зависимостите:

$$\theta = b_a^T q, \quad h_L = a^T q, \quad \alpha = \arctg \frac{h_L}{R+L}, \quad w_L = (R+L) \text{tg}(\alpha - \theta). \quad (2)$$

В (1) и (2) b_a , b_s и a са вектори от коефициенти. Собствените честоти ω_i на манипулатора и векторите b_a , b_s и a се определят чрез програмата ABAQUS™.

Входни величини за модела на манипулатора са двигателният момент τ , създаван от електрозадвижването, и двойката огъващи моменти v , създавани от пиезо-актуатора. Управляема величина е ъгловото положение α на свободния край на манипулатора. В изходните величини на модела са включени и ставният ъгъл θ , ускорението $\ddot{\alpha}$ и еластичното отклонение w_L на свободния край.

Първите три собствени честоти на манипулатора, изчислени за номиналната стойност на масата на товара $m_L = 0.24 \text{ kg}$, са $\omega_1 = 0 \text{ rad/s}$, $\omega_2 = 19.8 \text{ rad/s}$ и $\omega_3 = 81.9 \text{ rad/s}$. Понеже четвъртата ($\omega_4 = 242.8 \text{ rad/s}$) и останалите собствени честоти имат стойности, много по-високи от честотната лента на затворената система, в модела са включени само първите три модални координати на манипулатора.

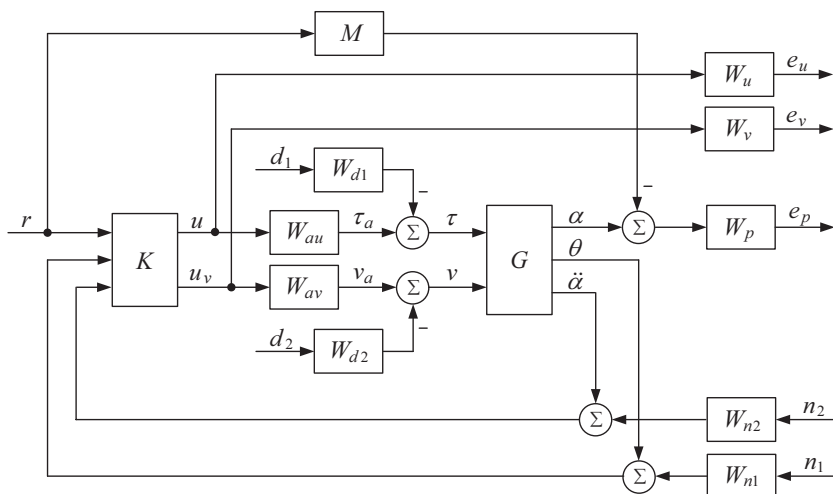
За отчитане на триенето в електрозадвижването в първото от уравненията (1) е въведено събираемото $d_r \dot{q}_1$, където d_r е коефициент на триене, при което поради $\omega_1 = 0 \text{ rad/s}$ и $b_{s1} = 0$ уравнението се преобразува във вида

$$\ddot{q}_1 + d_r \dot{q}_1 = b_{a1} \tau. \quad (3)$$

Разглежда се задачата за позициониране на свободния край на манипулатора в желано положение. Предполага се, че при извършване на дадено движение масата на товара има постоянна, но неизвестна стойност в интервала от 0.12 kg до 0.36 kg , т.е. масата на товара е неопределен параметър с номинална стойност $m_L = 0.24 \text{ kg}$ и максимална относителна неопределеност 50 %. Приема се също, че коефициентът на триене в задвижването е неопределен параметър с номинална стойност $d_r = 0.15 \text{ s}^{-1}$ и относителна неопределеност 20 %, а коефициентите на демпфериране на еластичното звено са неопределени параметри с номинални стойности $\xi_2 = \xi_3 = 0.04$ и относителна неопределеност 40 %. Трябва да се отбележи, че тези параметри са основният източник на неопределеност при описание на движението на манипулатори с еластично звено.

БЛОКОВА СХЕМА НА СИСТЕМАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Блокова схема на системата за управление, включваща блоковете M , W_p , W_u , W_v , W_{d1} , W_{d2} , W_{n1} и W_{n2} , с чиято помощ се формулират изискванията към качеството при μ -синтеза, е показана на фиг. 2. Управляема величина е ъгловото положение α . Измерват се ставният ъгъл θ и ускорението $\ddot{\alpha}$. Задаващата величина, управляващите величини и моментите, създавани от двигателя и пиезо-актуатора, са означени съответно с r , u , u_v , τ_a и v_a . Сигналите d_1 и d_2 се използват за формиране на съпротивителни моменти, служещи за входни смущаващи въздействия. Сигналите n_1 и n_2 се използват за формиране на измервателните шумове, а e_p , e_u и e_v са изходни величини, характеризиращи качеството. С G е означен моделът с неопределени параметри на еластичния манипулатор, с W_{au} и W_{av} – моделите съответно на токовия контур на електрозадвижването и на блока за управление на пиезо-актуатора. Регулаторът K е с две степени на свобода, с което се постига по-добро качество на системата за управление. Той има три входа, на които постъпват задаващата величина и двете измервани величини, и два изхода, чрез които се осъществява управление на електрозадвижването и пиезо-актуатора.

Фиг. 2. Блокова схема на затворената система с изисквания към качеството

Блокът M е еталонният модел, към който трябва да се доближава затворената система с вход r и изход α . Тегловните предавателни функции W_p , W_u и W_v се използват за отразяване на относителното значение на различните честотни диапазони, за които се изисква качеството. Входните смущаващи въздействия се получават при преминаване на сигналите с единична норма d_1 и d_2 през формиращите филтри съответно W_{d1} и W_{d2} . Измервателните шумове се получават при преминаване на сигналите с единична норма n_1 и n_2 през формиращите филтри съответно W_{n1} и W_{n2} .

Критерият за качество на затворената система за управление е

$$\|\Phi(s)\|_{\infty} < 1, \quad (4)$$

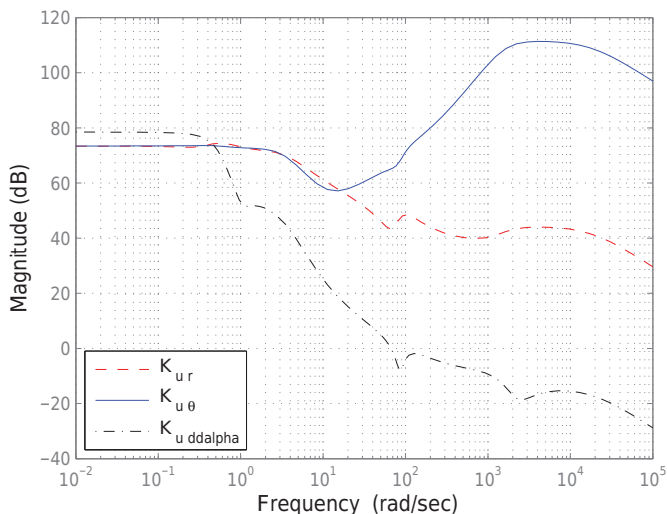
където $\Phi(s)$ е предавателната матрица на системата с входове r , d_1 , d_2 , n_1 и n_2 и изходи e_p , e_u и e_v .

При синтеза се определя линеен регулатор K , който стабилизира затворената система и осигурява изпълнение на критерия за качество (4) за всички допустими стойности на неопределените параметри в модела на манипулатора.

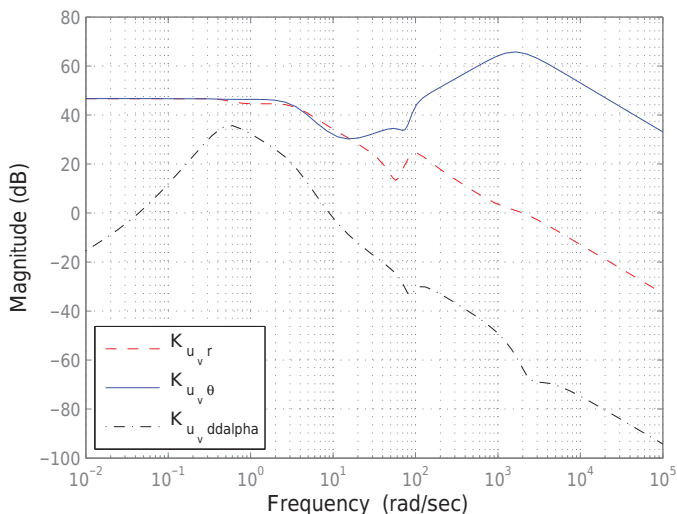
Синтезът на μ -регулатор с отчитане на неопределеността в масата на товара m_L , означен за удобство $K_{m\mu 1}$, моделът M и тегловните предавателни функции W_p , W_u , W_v , W_{d1} , W_{d2} , W_{n1} и W_{n2} са представени в [3]. μ -регулаторът, синтезиран без отчитане на неопределеността в масата на товара, е означен $\bar{K}_{m\mu 1}$. За регулаторите $K_{m\mu 1}$ и $\bar{K}_{m\mu 1}$ са определени балансирани реализации в пространството на състоянията, с които се извършват изследванията на системата.

ЧЕСТОТНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА РЕГУЛАТОРА $K_{m\mu 1}$ И ЧУВСТВИТЕЛНОСТИ НА ЗАТВОРЕНАТА СИСТЕМА

Логаритмичните амплитудно-честотни характеристики на регулатора $K_{m\mu 1}$ с изходни величини u и u_v са показани съответно на фигури 3 и 4. Те коригират честотните характеристики на затворената система при промяна на параметрите на еластичния манипулатор.

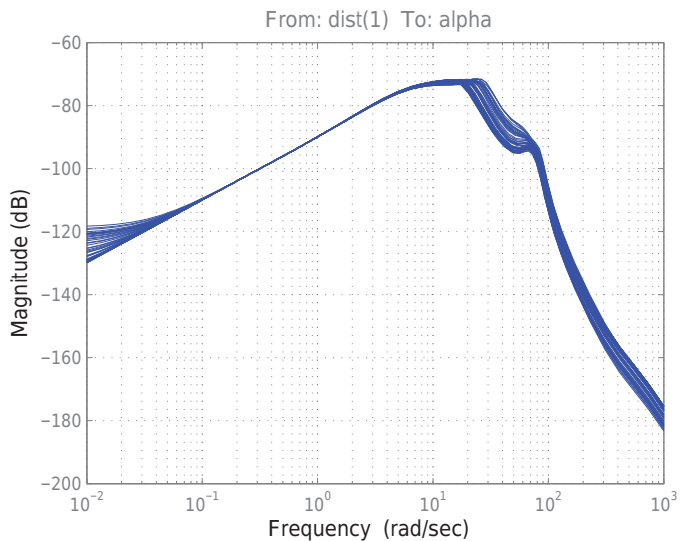

Фиг. 3. Амплитудно-честотни характеристики на $K_{\mu 1}$ с изход u

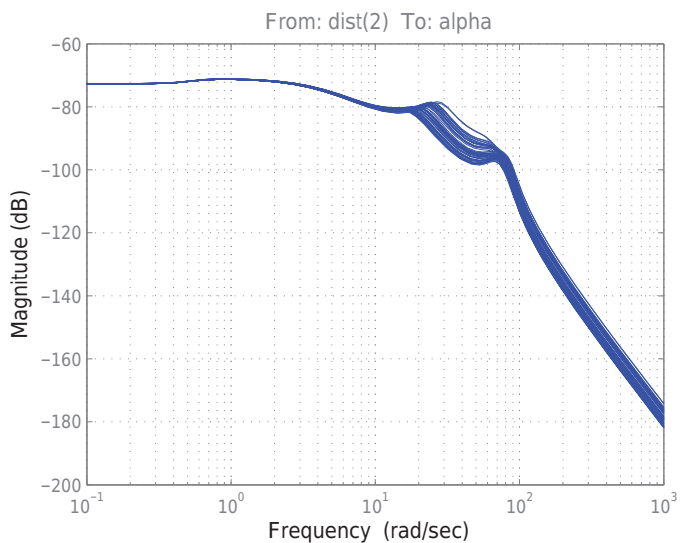

Фиг. 4. Амплитудно-честотни характеристики на $K_{\mu 1}$ с изход u_v

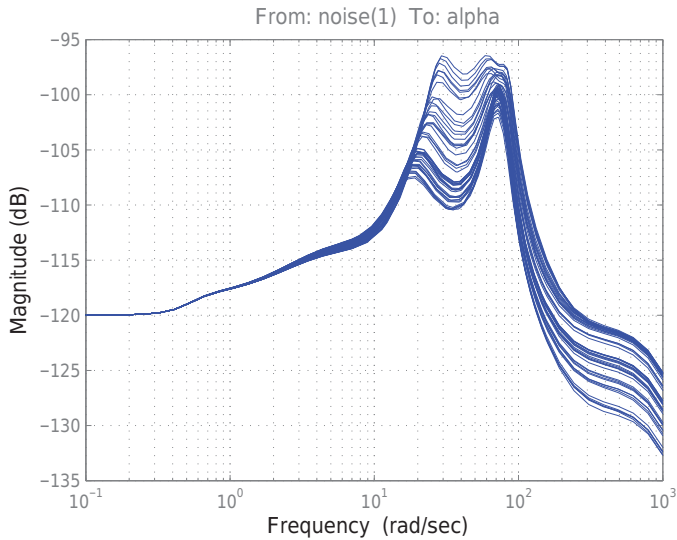
Логаритмичните амплитудно-честотни характеристики на затворената система с $K_{\mu 1}$, за 50 случайни комбинации от стойности на неопределените параметри, по отношение на смущенията d_1 и d_2 и шумовете n_1 и n_2 са показани съответно на фигури 5, 6, 7 и 8. Входни величини на системата са съответно d_1 , d_2 , n_1 и n_2 , а

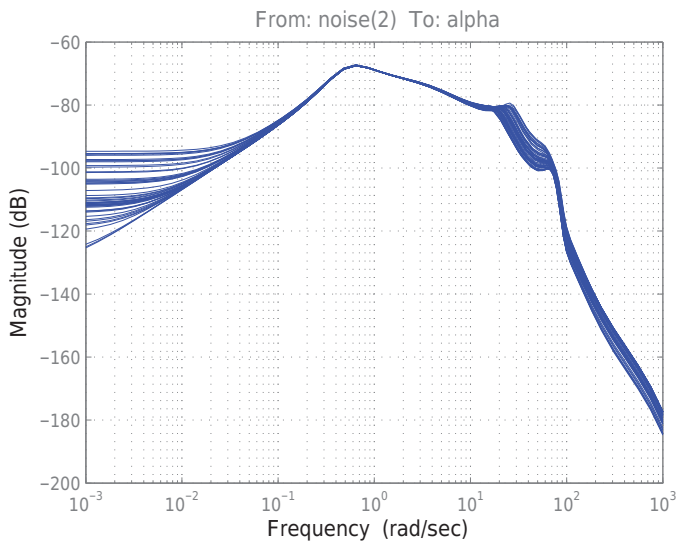
Фиг. 5. Чувствителност на затворената система с K_{mul} към смущаващото въздействие d_1

Фиг. 6. Чувствителност на затворената система с K_{mul} към смущаващото въздействие d_2

Фиг. 7. Чувствителност на затворената система с K_{mul} към шума n_1

Фиг. 8. Чувствителност на затворената система с K_{mul} към шума n_2

изходна – ъгловото положение α на свободния край на манипулатора. От фигурите се вижда, че характеристиките имат максимуми около втората и третата собствени честоти на манипулатора. От фиг. 5 следва, че регулаторът K_{mul} много добре потиска основното за системата нисочестотно смущаващо въздействие d_1 . От

фиг. 7 следва, че чувствителността към измервателния шум n_i се променя съществено в интервала между собствените честоти на манипулатора.

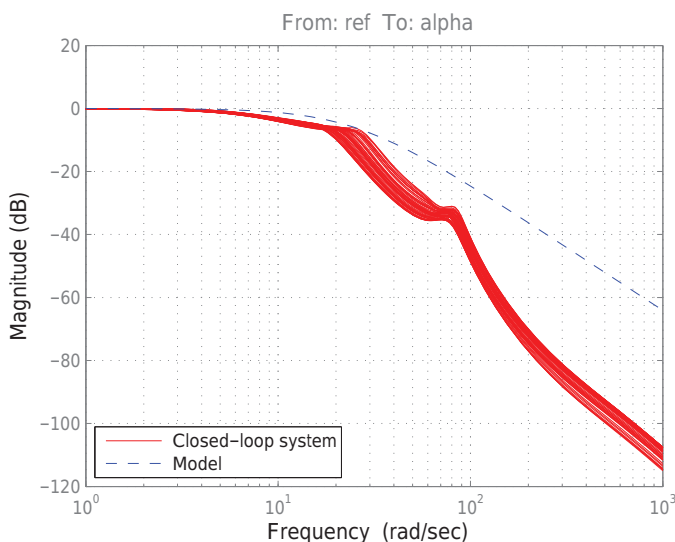
СРАВНИТЕЛНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА СИСТЕМИТЕ С K_{mu1} И $\bar{K}_{mu1}$

В табл. 1 са представени максималните стойности на μ , определящи робастната устойчивост и робастното качество на системите за управление с регулаторите K_{mu1} и $\bar{K}_{mu1}$. Вижда се, че робастната устойчивост и робастното качество са по-добри при използване на регулатора K_{mu1} , синтезиран с отчитане на неопределеността в масата на товара.

Табл. 1. Робастна устойчивост и робастно качество на системите за управление с регулаторите K_{mu1} и $\bar{K}_{mu1}$

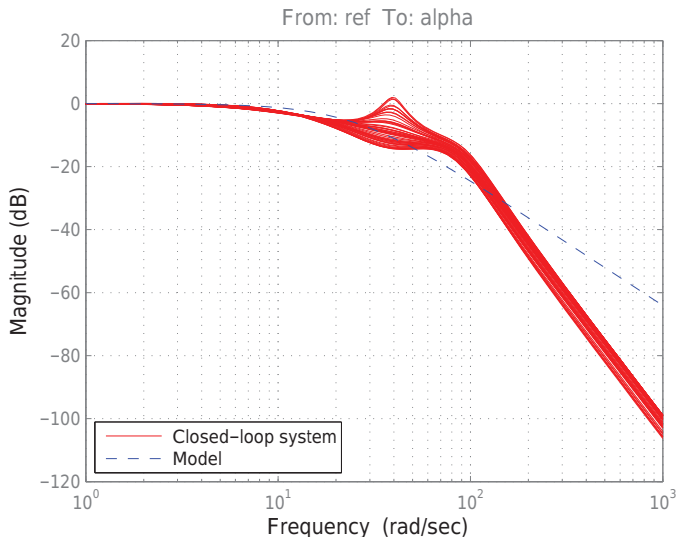
Регулатор	Робастна устойчивост	Робастно качество
	μ_{max}	μ_{max}
K_{mu1}	0.617	1.07
$\bar{K}_{mu1}$	0.828	1.19

Логаритмичните амплитудно-честотни характеристики на затворените системи с K_{mu1} и $\bar{K}_{mu1}$ за 50 случайни комбинации от стойности на неопределените параметри са показани съответно на фигури 9 и 10. Използва се модел с параметрична неопределеност на манипулатора с еластично звено и пиезо-актуатор [1], в който като неопределени параметри се разглеждат масата на товара m_L , коефициентът на триене в задвижването d_r и относителните коефициенти на демпфиране $\xi_i, i = 2,3$ на еластичното звено. Входна величина на системата е

Фиг. 9. Амплитудно-честотни характеристики на затворената система с K_{mu1}

Фиг. 10. Амплитудно-честотни характеристики на затворената система с $\bar{K}_{mul}$

задаващото въздействие r , а изходна – ъгловото положение α на свободния край на манипулатора. С прекъснатата линия е дадена честотната характеристика на еталонния модел M с честотна лента 16 rad/s. Вижда се, че двата регулатора успяват да потиснат резонансните пикове в честотната лента на системата и осигуряват близки до модела честотни характеристики на системата в достатъчно широк честотен интервал. Амплитудно-честотните характеристики на затворената система с регулатора $\bar{K}_{mul}$ имат пик при честота около 40 rad/s и са по-лоши от характеристиките на системата с регулатора K_{mul} .

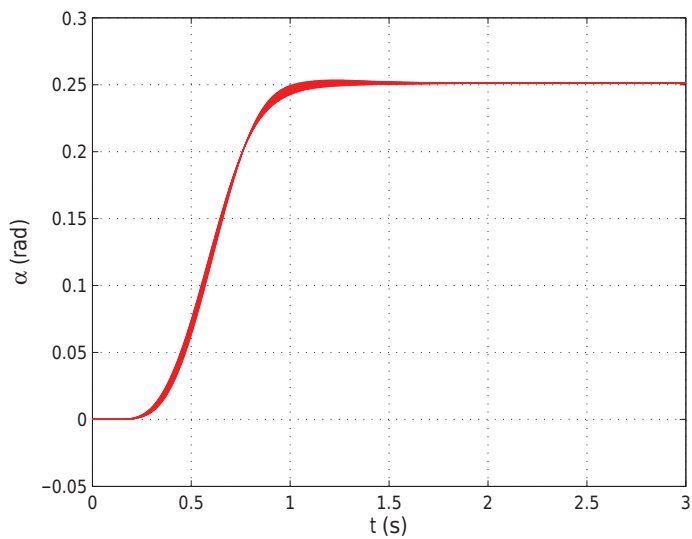
Системите за управление със синтезираните μ -регулатори са изследвани с помощта на Simulink^{TM}. Симулирането е проведено за 21 стойности на масата на товара m_L , равномерно разпределени в интервала от 0.12 kg до 0.36 kg. Стойностите на неопределените коефициенти на триене в задвижването и относителни коефициенти на демпфериране на еластичното звено са взети равни на долните им граници, отговарящи на възможно най-слабото демпфериране на механичната система. Използвано е бързоизменящо се задаващо въздействие, което се установява в желаното крайно положение $\pi/12.5$ rad за 0.8 s. То се формира по зависимостта

$$r = \begin{cases} a_r t - (a_r / \omega_r) \sin(\omega_r t) + r_0, & 0 \leq t \leq t_m \\ r(t_m), & t_m < t \leq t_f \end{cases}, \quad (5)$$

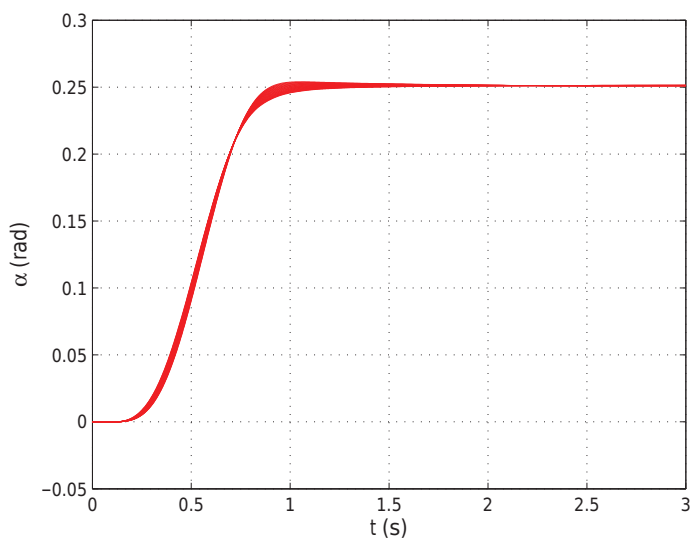
където параметрите са $a_r = 0.1\pi$ rad/s, $\omega_r = 2.5\pi$ s⁻¹, $r_0 = 0$ rad, $t_m = 0.8$ s и $t_f = 3$ s.

Преходните процеси на затворените системи за 21 стойности на масата на товара, равномерно разпределени в интервала от 0.12 kg до 0.36 kg, на ъгловото положение α с регулаторите K_{mul} и $\bar{K}_{mul}$ са представени чрез двумерни графики съответно на фигури 11 и 12. Вижда се, че реализациите на процесите при различните стойности на m_L в интервала от 0.12 kg до 0.36 kg са близки помежду си, като при използване на регулатора K_{mul} близостта е по-голяма и процесите

затихват по-бързо. Следователно системата с K_{mul} има по-добро робастно качество.

Фиг. 11. Ъглово положение α за K_{mul}

Фиг. 12. Ъглово положение α за $\bar{K}_{mul}$

СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА МАНИПУЛАТОР С ЕЛАСТИЧНО ЗВЕНО БЕЗ ПИЕЗО-АКТУАТОР

Схемата на манипулатора е подобна на представената на фиг. 1, като пиезо-актуаторът отсъства. Моделът на манипулатора без пиезо-актуатор се получава от (1), (2) и (3), като се положи $b_{s_i} = 0$ и $b_{a_i} = b_i$, $i = 1, 2, \dots, m$. Входна величина за модела на манипулатора е двигателният момент τ , създаван от електрозадвижването. Управляема величина е ъгловото положение α на свободния край на манипулатора. Числените стойности на параметрите на манипулатора са същите, както за манипулатора на фиг. 1, като се изключат L_a , S_a и k . За удобство μ -регулаторът, при който не се използва пиезо-актуатор е означен K_{mu2} . Блоквата схема на затворената система за управление с K_{mu2} е подобна на схемата на фиг. 2, като регулаторът K също е с три входа, но има само една управляваща величина u , т.е. елементите W_v , W_{av} и W_{d2} са отстранени и се приема, че $W_{au} = W_a$, $d_1 = d$ и $W_{d1} = W_d$.

Синтез на μ -регулатор K_{mu2} с отчитане на неопределеността в масата на товара m_L , моделът M и тегловните предавателни функции W_p , W_u , W_d , W_{n1} и W_{n2} са представени в [2]. За K_{mu2} е определена балансирана реализация в пространството на състоянията, с която се извършват изследванията на системата.

СРАВНИТЕЛНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА СИСТЕМИТЕ С K_{mu1} И K_{mu2}

Максимумите на структурираната сингулярни стойности μ , определящи робастната устойчивост на системите за управление с регулаторите K_{mu1} и K_{mu2} , са представени в табл. 2 и са приблизително равни, като робастната устойчивост на системата с използване на регулатора K_{mu1} е по-добра.

Табл. 2. Робастна устойчивост на системите за управление с регулаторите K_{mu1} и K_{mu2}

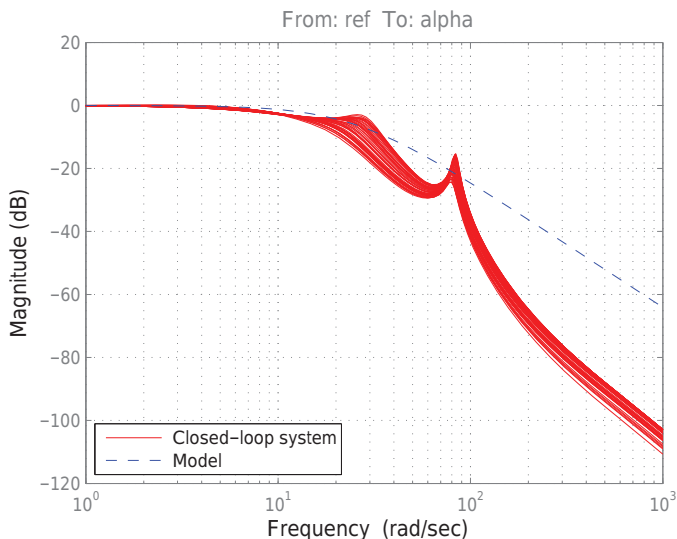
Регулатор	Робастна устойчивост μ_{max}
K_{mu1}	0.617
K_{mu2}	0.626

Максимумите на структурираните сингулярни стойности μ за случая на робастно качество на системите за управление с регулаторите K_{mu1} и K_{mu2} , са съответно 1.07 и 1.05, като са получени при различни условия.

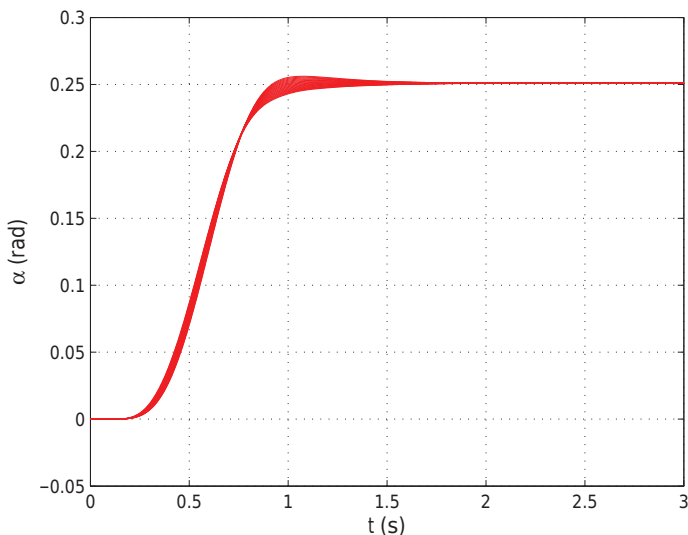
Логаритмичните амплитудно-честотни характеристики на затворената система с K_{mu2} , с вход r и изход α , за 50 случайни комбинации от стойности на неопределените параметри са показани на фиг. 13. Вижда се, че се появяват пикове около втората и третата собствени честоти на манипулатора.

От сравняването на фигури 9 и 13 следва, че затворената система с K_{mu1} е малко по-бавна, но честотните характеристики са „събрани“ за по-широка честотна лента, поради което преходните процеси на системата с K_{mu1} са по-близки помежду си, отколкото преходните процеси на системата с K_{mu2} .

Системата за управление с μ -регулатора K_{mu2} е изследвана с помощта на Simulink™ при $d_r = 0.12 \text{ s}^{-1}$, $\xi_2 = \xi_3 = 0.024$ и заданието (5). Двумерна графика, представяща преходните процеси за 21 стойности на масата на товара m_L , равномерно разпределени в интервала от 0.12 kg до 0.36 kg, на ъгловото положение α , получени при симулиране на затворената система с регулатора K_{mu2} е показана на фиг. 14.

Фиг. 13. Амплитудно-честотни характеристики на затворената система с K_{mu2}

Фиг. 14. Ъглово положение α за K_{mu2}

Вижда, че реализациите на процесите за α при различните стойности на m_L са близки помежду си. От сравняването на фигури 11 и 14 се вижда, че при използване на регулатора K_{mu1} близостта е по-голяма, т.е. системата с K_{mu1} има по-добро робастно качество и процесите затихват по-бързо.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представена е система за управление с μ -регулатор от разсредоточен тип с две степени на свобода на манипулатор с еластично звено, движещ се в хоризонтална равнина. Сравнени са случаите с използване на пиезо-актуатор и μ -регулатори, синтезирани със и без отчитане на масата на товара, като е показано, че при използване на μ -регулатор, синтезиран с отчитане на неопределеността в масата на товара системата има по-добро робастно качество. Освен това са сравнени и случаите с μ -регулатори, синтезирани с отчитане на неопределеността в масата на товара със и без пиезо-актуатор, като е показано, че при използване на μ -регулатор с пиезо-актуатор системата има по-добро робастно качество.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Георгиев, Г. Ст., Г. Л. Лехов, И. В. Иванов. Модел с параметрична неопределеност на манипулатор с еластично звено и пиезо-актуатор. Механика на машините, том 21 (100), брой 1, стр. 32 - 37, ISSN 0861-9727, 2013.
- [2] Георгиев, Г. Ст., Г. Л. Лехов. Синтез на робастен регулатор от разсредоточен тип на манипулатор с еластично звено. Научни трудове на РУ „А. Кънчев“, том 53, серия 3.1, „Електротехника, електроника, автоматика“, подсекция „Електротехника, електроника, автоматика“, стр. 129 – 137, ISSN 1311-3321, Русе, 2014.
- [3] Георгиев, Г. Ст., Г. Л. Лехов, И. В. Иванов. Синтез на робастен регулатор на манипулатор с еластично звено и пиезо-актуатор. Механика на машините, том 23 (109), брой 1, стр. 18 - 23, ISSN 0861-9727, 2015.
- [4] Лехов, Г. Л., П. Х. Петков. Синтез на съсредоточено робастно управляващо устройство с две степени на свобода на манипулатор с еластично звено. Трудове на международната конференция „Автоматика и информатика“. София, I-201-204, 2010.
- [5] Balas, G., R. Chiang, A. Packard, M. Safonov. Robust Control Toolbox: User's Guide. Natick, MA: Math-Works, 2010.
- [6] Karkoub, M., G. Balas, K. Tamma, M. Donath. Robust Control of Flexible Manipulators via μ -Synthesis. Control Engineering Practice, 8, 725-734, 2000.
- [7] Kerr, M., S. Jayasuriya, S. Asokanathan. QFT Based Robust Control of a Single-Link Flexible Manipulator. Journal of Vibration and Control, 13, No. 1, 3-27, 2007.
- [8] Lehov, G., P. Petkov. Design of a Collocated Robust Controller for a Flexible-Link Manipulator. 2012. Information, Communication and Control Systems and Technologies, No. 1, pp. 52-56, 2012.
- [9] Reis, J. C. P., J. Sa da Costa. Motion Planning and Actuator Specialization in the Control of Active-Flexible Link Robots. Journal of Sound and Vibration, Vol. 331, 3255-3270, 2012.

За контакти:

Ас. инж. Георги Стефанов Георгиев, Катедра „Компютърни системи и технологии“, Русенски университет „Ангел Кънчев“, Тел.: 082 888-681, 082 888-574, E-mail: gstefanov@ecs.uni-ruse.bg.

Докладът е рецензиран.